

La dansa, una gran desconeguda

Laura Mas és la directora de la Companyia Ballet Clàssic de Barcelona, un grup que amb la seva voluntat d'existir posa de manifest l'apatia i la inoperància de la política cultural de Catalunya en matèria de dansa.

Filla d'exiliats catalans a Veneçuela, s'introduí de molt petita al món del ballet. Als deu anys entrà a l'Escola de Ballet Clàssic de Nina Novak, i ben aviat formà part del cos de ball de la companyia que la dita ballarina dirigia a Caracas.

—*¿Què va representar per a tu el contacte amb Nina Novak?*

—Entrar tan jove a la seva companyia em va donar una base molt sòlida. Nina, que procedia dels Ballets Russes de Montecarlo on havia estat primera ballarina, coneixia tota la tradició del ballet clàssic. En la seva companyia només es realitzaven ballets com el *Llac dels Cignes*, *Giselle*, *Trencanous*... alguna obra de Bournonville, alguna peça de Balanchine, però bàsicament ens limitaven al repertori clàssic, que, com ja saps, té una tradició oral que es transmet de mestre a alumne. Nina era, a més d'una gran ballarina, una persona extraordinària. Encara ara és coneguda a tot el món per la seva força de caràcter i també per la seva força física. Havia tingut una vida molt difícil, havia estat en camps de concentració durant la segona guerra mundial, amb morts brutals a la seva família. Es va convertir en una gran lluitadora. Ha ballat pràcticament fins els setanta anys, amb tota la seva energia. Nina transmetia aquesta energia als seus alumnes. Actualment encara continua donant classes de repertori i de puntes i ajuda a muntar ballets de l'envergadura del *Llac dels Cignes* per exemple, en el Ballet Nacio-

Laura Mas.

ARXIU

nal de Caracas.

—*¿Quan de temps vas estar al seu costat?*

—Uns sis anys.

—*¿Quins altres mestres has tingut que hagin enriquit la teva experiència de ballarina?*

—A la Companyia venien a donar-nos classes mestres de renom internacional com, per exemple, Hector Zaraspe o William Dollar. També, quan

hi havia professors invitats per altres companyies, hi anàvem nosaltres a seguir les seves classes, com va ser el cas de Michael Koukharev amb el qual vaig treballar dos mesos.

Laura Mas actuà de solista de la Companyia de Nina Novak, i posteriorment de solista del Ballet Nacional de Veneçuela. Després d'haver interpretat papers de la difi-

cultat del pas a dos de *Coppelia*, o del pas a dos de *Festival de las Flores de Genzano*, després d'haver realitzat gires per llatino-amèrica, Laura Mas, als divuit anys, durant un assaig, pateix una luxació de cadavera que li impedirà seguir ballant temporalment.

—*¿Aquella lesió va condicionar la teva carrera de ballarina?*

—Efectivament. Aquell accident em va obligar a quedar-me al llit durant més de tres mesos. Vaig fer una bona rehabilitació, i no tan sols no vaig quedar coixa, sinó que vaig tornar a ballar, però ningú no em va poder garantir que pogués treballar professionalment. Vaig haver de replantejar-me la meua situació professional. Com què sempre m'ha agradat, no ja la dansa, sinó tot allò que envolta el món del ballet, vaig decidir interessar-me per la pedagogia.

—*¿Hi ha escoles internacionals amb programes de pedagogia orientats als professionals de la dansa?*

—De fet sol ser una formació bastant autodidacta. Jo me la vaig plantejar amb una gran exigència. Era molt jove, idealista i entusiasta i em vaig imposar un programa molt ampli. Estava convençuda que per a poder ensenyar havia de saber no només ballar, sinó també conèixer història de la dansa, història de la música, coreografia, psicologia, anatomia... Vaig anar a Mònaco per a assistir a les classes de Marika Bessobrasova que té fama de gran pedagoga. Vaig estar a Suïssa, a diferents ciu-

tats d'Europa, en aquells llocs on, a més d'ensenyar dansa, hi ha pedagogs que ensenyen com ensenyar, com tractar els nens a cada edat. Per fi, quan vaig creure que estava preparada, vaig venir a Catalunya. Tenia ganes de tornar en aquest país del qual els meus pares em parlaven sempre amb enyorança i que jo havia conegut de molt petita durant uns pocs anys. Venia amb idees, amb molta empenya i amb ganes de fer coses i aquí, en aquells moments, es parlava de reconstrucció nacional. Jo m'ho vaig creure i vaig voler integrar-me en aquest projecte de reconstrucció del meu país.

—*¿Quan vas fundar l'Escola ja pensaves en la possibilitat de crear una companyia?*

—Sempre he vist claríssim no tant la possibilitat de crear jo la companyia, com la d'ajudar a pujar el nivell de sensibilització per la dansa, la de col·laborar amb les companyies que hi hagués. Però la veritat és que quan em vaig instal·lar aquí a Catalunya, el món de la dansa estava força abandonat. Els meus primers contactes van ser molt depriments. Quan vaig veure que no tan sols no hi havia companyies de dansa sinó que les institucions no es preocupaven d'afavorir els intents incipients que feien alguns ballarins, forçada en certa manera pels meus mateixos alumnes perquè tinguessin una sortida professional, em vaig decidir a impulsar personalment un grup de ballet, i de mica en mica vaig anar adquirint responsabilitats. Si no ens ho facilitaven per cap banda, ens hi havíem de posar nosaltres.

—*¿En aquests moments, a Catalunya, no hi ha cap companyia de ballet clàssic amb suport institucional?*

—A Catalunya no hi ha companyies de dansa estables, ni clàssica ni moderna, que eren el suport ni del govern ni per fundacions o em-

preses del tipus que sigui. Això vol dir que els ballarins no poden cobrar un sou que els asseguri, almenys, uns anys de treball; els directores naturalment tampoc no cobren; no es poden contractar coreògrafs de fora. És a dir, no es pot fer una vida normal de companyia professional estable. Si nosaltres existim com a companyia és per voluntat pròpia d'existir i fent uns grans equilibris econòmics. Però evidentment podem desaparèixer en qualsevol moment perquè no hi ha cap part de la societat que ens ajudi.

—*El Liceu no té tampoc un cos de ball estable des que el mestre Magrinyà es va retirar, ¿oi?*

—No, i és una gran vergonya. Suposo que la gent no és conscient del grau de vergonya que això representa per al país. Ara bé, per a mi encara és més trist, no ja que no hi hagi un Ballet Nacional (parlo de Catalunya), sinó que ni tan sols hi hagi prevista l'estructura de base que permeti que algun dia s'aconsegueixi tenir una companyia estable. Això, per a mi, és encara més vergonyós.

—*La Conselleria de Cultura s'ocupa de promocionar la música, el teatre, el cinema. Encara que hi hagi problemes i tensions, es va avançant de mica en mica. ¿Per quin motiu creus tu que la dansa clàssica ha quedat tan arraconada?*

—Jo crec que bàsicament hi ha una desconeixença del "fet" de la dansa. La música, per exemple, ja fa segles que va trobar un alfabet per conservar les seves obres i per a transmetre-les. La dansa això no ho té o els sistemes d'escriptura del què disposa són massa complicats i difícils de difondre.

L'instrument de l'art de la dansa, el cos humà, és tan complex que no s'ha trobat un mitjà per escriure allò que realitza aquell cos: totes les diferents parts del cos bellu-

gant-se en l'espai, la seva relació amb el temps, la seva relació amb els altres ballarins... És gairebé impossible de transcriure tot això sobre el paper. D'aquí ve la importància d'aquesta tradició oral de què parlava. I d'aquí també, la dificultat que la dansa "arribi" si no és d'una manera directa, amb l'espectacle en viu. D'altra banda, en el cas del ballet, hi ha sovint, un malentès que afavoreix el desinterès d'alguns sectors de la societat. Quan es parla de dansa "clàssica" moltes vegades s'associa aquest nom amb tutus, amb *Llac dels cignes*... La dansa clàssica és aquella que utilitza un llenguatge de base acadèmica amb el qual pot realitzar tant coreografies de repertori clàssic com coreografies de dansa moderna.

—*¿Existeix, aquí a Catalunya una federació, algun organisme que agrupi els professionals de la dansa?*

—Hi ha la Federació de Mestres de Dansa Acadèmica i l'Associació de Ballarins i Coreògrafs Professionals de Catalunya. Aquestes dues associacions, juntament amb alguns grups de dansa moderna, i algun de dansa clàssica, des del nostre petit racó, intentem de fer pressió sobre les institucions perquè se'ns faci un lloc en el món de la cultura. Ens interessa mantenir un diàleg obert i constant amb els polítics. A vegades pot haver-hi la sensació que només ens apropem a les institucions per demanar subvencions, jo crec que el que s'ha de demanar és sobretot una estructura de dansa, uns fonaments, una base i no solament uns diners. Evidentment per donar unes estructures adients s'han d'invertir uns diners, però el que vull dir és que no es tracta d'anar abocant diners en un pou sense fons, sinó d'organitzar unes bases. Per descomptat, s'ha d'augmentar el pressupost actual per a la dansa i equiparar-lo, almenys, als

pressupostos que tenen les altres manifestacions de tipus artístic com és ara la música o el teatre. Crec, d'altra banda, que és important arribar a convèncer els polítics que una companyia de dansa, que té un llenguatge universal que tothom entén, és un excel·lent mitjà de propaganda. Es parla de projecció de Catalunya a l'exterior: és evident que la dansa és la millor ambaixadora. La dansa és imatge. És un missatge no verbal, directe, poderós. Els polítics d'aquí ho haurien d'entendre.

—*¿Quins punts, segons tu, s'haurien d'assolir per a accedir a una estructura de base que permetés, en el futur, tenir un cos de ball estable?*

—En primer lloc crec que s'hauria de crear una companyia estàndard que pogués oferir al públic diferents estils. D'aquesta manera s'aconsegueixen uns programes variats, atractius, rics i alhora didàctics. Aquest tipus de companyia (que existeix en altres països) viatja constantment, fa una labor de sensibilització, i, a poc a poc, va obrint el camí perquè més tard pugui sorgir una companyia de dansa purament contemporània, una companyia de dansa que segueixi amb les mateixes característiques i una companyia de dansa dedicada exclusivament al repertori. En segon lloc, és molt important fer un centre coreogràfic. Tenir uns espais de dansa concrets. A Barcelona no hi ha cap indret on es puguin realitzar espectacles de dansa d'una manera permanent, on les companyies puguin treballar amb tranquil·litat i portar a terme projectes a llarg termini. Finalment, s'hauria de complir el que s'anomena Xarxa de Teatres Públics de Catalunya, és a dir, els acords de programació que hi ha entre els municipis, les institucions i la Generalitat per oferir dansa als municipis de Catalunya.

"La dansa es imatge. És un missatge no verbal, directe, poderós".

ARXIU

La companyia Ballet Clàssic de Barcelona va ser creada l'any 1989. En el seu programa figuren obres del repertori clàssic "perquè són aquestes les que donen la mesura i les que obliguen a mantenir i elevar constantment el nivell dels ballarins", com també obres contemporànies, com també coreografies inspirades en cantautors catalans (Lluís Llach, Maria del Mar Bonet, Marina Rossell): ... "Creiem que el coreògraf ha d'utilitzar les seves arrels per a oferir obres úniques amb un llenguatge que expressa allò que cada poble té de característic i de propi". Ballet Clàssic de Barcelona recorre sistemàticament les poblacions de Catalunya amb un programa que varia cada any. Una de les seves representacions més elaborades i més complexes (per tractar-se d'un espectacle de dansa i teatre) que hagi ofert al públic va ser el conegut ballet de Txaikovski, *El Trencauous*, realitzat a Barcelona l'any 1989. La re-

presentació d'*El Trencauous* va sorgir de la fèrria voluntat de Laura Mas i de la col·laboració entusiasta d'uns ballarins joves, als quals Laura Mas ha estat capaç de transmetre no ja la tècnica acurada del ballet, el sentit de l'autodisciplina i de la responsabilitat, sinó també una gran il·lusió per tot allò que emprenen. Van intervenir-hi, a més, vuit nenes de l'Escola de Ballet Clàssic de Barcelona, per als quals la convivència amb la companyia durant algunes setmanes, els assajos prolongats al teatre, la vida entre bastidors, les representacions a ritme professional (matí i tarda), van constituir una experiència excepcional, única i inoblidable.

—Després de molts anys de lluitar intentant trobar la manera de rebre un suport del tipus que fos i de veure que no m'ajudava ningú, vaig decidir tirar endavant tota sola un espectacle de dansa per a nens. El prototipus era, evidentment, *El Trencauous*. Vaig imposar-me de realitzar

aquest ballet com fos. Era un repte que estava segura de guanyar. A tot arreu del món agrada. No podia fallar. Vaig tenir la gran sort de trobar una persona del món del teatre a qui interessava d'introduir el tema de la dansa en el món dels escolars i que en aquells moments portava la campanya del Teatre a les escoles. Ell ens va donar el suport que necessitàvem. Vam fer quinze actuacions. Van venir prop de vuit mil escolars d'EGB i BUP.

—El *Trencauous* va ser emès posteriorment per televisió, ¿no és així?

—Sí. Vam tenir la sort que el cap de programació de TVE a Catalunya accedís a veure l'espectacle. Li va agradar molt i va decidir de gravar-lo als estudis de Sant Cugat. *El Trencauous* va ser emès dues vegades per televisió pels volts de Nadal. Per la seva temàtica (la nit de Reis) aquest ballet, a l'estranger, s'ofereix tradicionalment als nens durant les festes nadalenques. Estem bellu-

gant-nos en aquests moments per intentar de poder-lo tornar a realitzar l'any que ve. De fet, l'ideal fora que *El Trencauous* es representés cada any en un teatre comercial com es fa arreu del món.

—¿Quins altres projectes teniu en cartera?

—El projecte més interessant, que s'allunya de les nostres representacions habituals dins del nucli més pròxim de Barcelona, és una anada a Palma de Mallorca. També intentem anar a València i a Catalunya Nord i, com a projecte de més envergadura, tenim en perspectiva una anada a Alemanya. Això pel que fa als contractes d'actuació. Quant al repertori, tenim previst, per a l'any vinent, un programa que estarà especialment dedicat a Barcelona i, de retruc, evidentment, a Catalunya. Constatarà d'un tríptic de tres ballets, tots ells lligats a un fet cultural català. Penso que això és oportú per l'any que es presenta i que pot interessar el públic. **Zeneida Sardà**